

MECANISMUL FUNCȚIONĂRII PARLAMENTULUI ROMÂNIEI

Alina PIROȘCA

Catedra Istoria Românilor

This article represents a short description of the functioning mechanism of the Romanian Parliament. The functioning is based on the Constitution and some other regulations that are meant to consolidate democracy in Romania. Romania is a parliamentary republic, so the functioning in democratic lines of the Parliament has a great importance. The Parliament's decisions can change the future in good or bad. In conclusion, a good and democratic representation is crucial.

I. ORGANIZAREA INTERNĂ A PARLAMENTULUI

Normele privind organizarea și funcționarea Parlamentului României prezintă o însemnătate deosebită, deoarece ele perfectează mecanismul prin care sunt exercitate funcțiile parlamentare. Principiul care guvernează organizarea Parlamentului este cel al **autonomiei** Camerelor, expresie a independenței parlamentarilor în exercitarea mandatelor acestora. Regulile cele mai importante ale organizării Camerelor sunt prevăzute de Constituția țării. Potrivit art.64 din Constituția României [1], aceste reguli sunt următoarele: autonomia regulamentară a Camerelor în organizarea și funcționarea lor (în mod corespunzător, regulamentele camerelor nu reprezintă reglementări cu caracter administrativ, ci au valoarea unor „legi interne”, direct subordonate Constituției); autonomia financiară a Camerelor, conform unui buget propriu aprobat de acestea (Camelele au o structură politică specifică prin organizarea parlamentarilor în grupuri parlamentare; fiecare cameră are organe proprii de lucru care asigură conducerea lucrărilor numite birouri permanente care, în realizarea atribuțiilor și sarcinilor ce le revin, sunt în exercițiul unui mandat, precum și comisii parlamentare; constituirea organelor de lucru ale Camerelor se face potrivit configurației politice a fiecăreia).

I.1. Grupurile parlamentare

Grupurile parlamentare reprezintă organisme interne ale Camerelor, urmare a organizării deputaților și senatorilor care, având aceeași concepție politică sau orientări înrudite, se reunesc voluntar pentru eficiența acțiunii politice. În conformitate cu articolul 64 din Constituția României, deputații și senatorii se pot organiza în grupuri parlamentare conform regulamentului fiecărei camere. Ele se formează după întrunirea în prima ședință a deputaților și a senatorilor.

Un grup parlamentar al Senatului poate fi constituit și poate funcționa dacă cuprinde cel puțin 7 senatori ai aceluiași partid politic, alianțe politice, alianțe electorale sau organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale.

În același sens se exprimă și art.12, alin.1 din Regulamentul Camerei Deputaților, care prevede că un grup parlamentar al Camerei se poate constitui din cel puțin 10 deputați ai aceluiași partid politic, alianțe politice, alianțe electorale sau organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale. Se prevede atât pentru Senat, cât și pentru Camera Deputaților ca un partid politic sau o formațiune politică nu poate constitui decât un grup parlamentar la Senat, respectiv un grup parlamentar în Camera Deputaților [2].

Din punctul de vedere al constituirii unui grup parlamentar se observă o abordare diferită a problematicii în viziunea celor două camere, în sensul că senatorii, aparținând partidelor sau organizațiilor minorităților naționale, care nu întrunesc numărul necesar pentru formarea unui grup parlamentar, se pot afilia altor grupuri parlamentare sau pot constitui un grup parlamentar mixt, iar pentru Camera Deputaților Regulamentul prevede în art.12 alin.5 ca, în astfel de cazuri, acești deputați pot constitui un singur grup parlamentar.

Dacă parlamentarii unui partid sunt mai puțin de 7, respectiv 10, membrii diferitelor partide se pot reuni (daca au concepții politice asemănătoare).

După constituire, grupul parlamentar își desemnează un **lider**, unul sau mai mulți **vicelideri** și un **secretar**. **Liderul** are următoarele atribuții:

- prezintă Camerei Deputaților, respectiv Senatului, denumirea grupului și componența sa numerică și nominală;
- prezintă Camerei Deputaților, respectiv Senatului, propunerile grupului privind funcțiile Biroului permanent;

- participă fără drept de vot la ședințele Biroului permanent;
- poate solicita întreruperea lucrărilor Camerei Deputaților, respectiv Senatului, pentru pauze de consultare cu membrii grupului sau cu celelalte grupuri parlamentare;
- poate cere în numele grupului verificarea cvorumului, ținerea unor ședințe nepublice ale plenului, precum și încheierea dezbaterilor;
- fac propuneri pentru comisia de validare în numele grupului pe care îl reprezintă;
- propun membri în comisiile de mediere;
- pot cere modificarea ordinii de zi;
- prezintă amendamente și exprimă poziția grupului;
- poate cere în numele grupului parlamentar revocarea membrilor Biroului permanent sau ai comisiilor parlamentare, propuși de către grupul parlamentar pe care îl reprezintă etc. [3].

Secretarul grupului parlamentar este cel care asigură întocmirea documentelor necesare grupului și asigură buna lor gestionare și evidență.

I.2. Birourile permanente

Fiecare Cameră a Parlamentului, potrivit art.64 alin.2 din Constituție, își alege un Birou permanent. Acesta conduce lucrările parlamentare și organizează serviciile Camerei. Activitatea sa este permanentă (chiar și atunci când Camera nu e întrunită în sesiune).

Biroul permanent este compus din **președinte**, patru **vicepreședinți**, patru **secretari** și patru **chestori**. Președintele, care este și președintele Camerei, este ales pe durata mandatului Camerelor [4], iar ceilalți membri pe durata unei sesiunii pot fi revocați înainte de expirarea mandatului.

Atribuțiile Biroului permanent sunt următoarele [5]:

- propune Camerei data începerii și data încheierii sesiunilor parlamentare;
- solicita președintelui Camerei convocarea unei sesiuni extraordinare;
- supune aprobării Regulamentul Camerei, precum și propunerile de modificare a acestuia;
- prezintă Camerei spre aprobare proiectul de buget al acesteia și contul de încheiere a exercițiului bugetar;
- pregătește și asigură desfășurarea în bune condiții a lucrărilor Camerei;
- primește și distribuie proiectele de legi, propunerile legislative și rapoartele comisiilor parlamentare;
- întocmește proiectul ordinii de zi a ședințelor Camerei și programul de lucru al acesteia;
- organizează relațiile Camerei cu parlamentele altor state și cu organizațiile parlamentare;
- supune spre aprobarea Camerei componența delegațiilor permanente în organizațiile parlamentare mondiale și regionale, pe baza consultării grupurilor parlamentare, cu respectarea configurației Camerei;
- aprobă statul de funcții și regulamentul serviciilor Camerei și supune aprobării Camerei structura serviciilor acesteia;
- conduce și controlează serviciile Camerei;
- aproba regulamentul privind paza și accesul persoanelor în sediul Camerei;
- aproba regulamentul comisiilor parlamentare;
- rezolvă orice sesizare privind situația de incompatibilitate, vacantare, blocaj, obstrucționare sau comportament abuziv din partea biroului comisiei sau a unui grup de deputați al unei comisii permanente, nerezolvată de comisia respectivă.
- îndeplinește orice alte atribuții prevăzute în regulament, în legi sau însărcinări date de Camera.

Președintele Biroului permanent, care e și președintele Camerei, are următoarele atribuții [6]:

- convocă Camera parlamentară în sesiuni ordinare și extraordinare;
- conduce lucrările Camerei și asigură respectarea programului orar și a ordinii de zi;
- acordă cuvântul, moderează discuțiile, sintetizează problemele supuse dezbaterii, stabilește ordinea votării, explică semnificația votului și anunță rezultatul acestuia;
- asigură menținerea ordinii în timpul dezbaterilor și respectarea Constituției și a Regulamentelor parlamentare;
- convoacă și conduce lucrările Biroului permanent;
- reprezintă Camera parlamentară în relațiile cu Președintele României, cu Guvernul și cu alte autorități și instituții interne sau internaționale;
- poate sesiza Curtea Constituțională, în condițiile prevăzute de Constituția României;

- îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege, de regulamentele Camerelor parlamentare sau hotărâre de Plenul Camerei al cărei președinte este;

Președintele Senatului și Biroul permanent coordonează și controlează întreaga activitatea a Senatului și a serviciilor acestuia [7]. Președintele Senatului are următoarele atribuții specifice:

- asigură interimatul funcției de Președinte al României, conform art.98 din Constituția României;
- aprobă decontarea cheltuielilor pentru deplasări în străinătate;
- aprobă indemnizațiile persoanelor din cadrul Senatului care au îndeplinit funcția de colaboratori, precum și decontarea cheltuielilor suportate de persoanele invitate la Senat, potrivit legii.

În ceea ce privește **președintele Camerei Deputaților**, există o singură atribuție care nu se regăsește pentru președintele Senatului, și anume el asigură trimiterea în Senat, pentru dezbatere, a proiectelor de legi adoptate sau respinse de Camera Deputaților sau, pentru promulgare, Președintelui României, a legilor votate, în termenele legale [8].

Vicepreședinții îndeplinesc atribuțiile stabilite de Biroul permanent sau încredințate de Președintele Camerei parlamentare. Aceștia conduc activitatea Biroului permanent și a Camerei Parlamentare, la solicitarea președintelui sau în absența acestuia.

Secretarii Biroului permanent au următoarele atribuții:

- participă la conducerea ședințelor de plen, asistând președintele Biroului permanent și aparținând, de regulă, unul majorității și altul opoziției;
- semnaleză președintelui Biroului permanent înscrierile la cuvânt, în ordinea în care acestea au fost făcute;
- prezintă președintelui Biroului permanent propunerile, amendamentele și orice alte comunicări adresate plenului;
- urmăresc prezența parlamentarilor la lucrări;
- verifică cvorumul de ședință și efectuează apelul nominal, în urma dispoziția președintelui Biroului permanent;
- răspund de evidența hotărârilor adoptate;
- îndeplinesc orice alte atribuții prevăzute de lege, de Regulamentele Camerelor sau hotărâre de Biroul permanent sau de plenul Camerei în cauză.

Chestorii Biroului permanent verifică modul de gestionare a patrimoniului, funcționarea și calitatea serviciilor Camerei Deputaților și fac propuneri corespunzătoare Biroului permanent. Aceștia exercită controlul financiar asupra cheltuielilor efectuate, prezintă Biroului permanent proiectul de buget al Camerei Deputaților și contul de încheiere a exercițiului bugetar anual, asigură menținerea ordinii în sediul Camerei Deputaților.

I.3. Comisiile parlamentare

Art.64 alin.4 din Constituția României arată că fiecare Cameră își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale. Camerele își pot forma și comisii comune. Comisiile parlamentare sunt „organe interne de lucru” ale Camerelor, care au un rol important în activitatea Parlamentului și sunt considerate elemente esențiale pentru exercitarea funcțiilor parlamentare. Cea mai mare parte a activității parlamentare se desfășoară în cadrul comisiilor. Art.39 din Regulamentul Camerei Deputaților definește comisiile ca fiind organe de lucru ale Camerei Deputaților, constituie cu scopul de a îndeplini însărcinările care le sunt încredințate în vederea pregătirii lucrărilor Camerei.

Comisiile parlamentare se pot clasifica după diferite criterii. După **durată**, există comisii **permanente** și comisii **temporare**. Primele sunt alese pe toată durata legislaturii, iar cele temporare sunt constituite pe o perioadă determinată, pentru soluționarea unei anumite probleme.

După obiectul de activitate, există comisii **speciale**, comisii de **anchetă** și comisii de **mediere**.

Există comisii **comune** și **proprii** ale fiecărei Camere. Comisiile parlamentare se alcătuiesc după principiul configurației politice a fiecărei Camere [9].

Cele mai importante comisii sunt cele **permanente**. Acestea sunt alcătuite, pe lângă principiul configurației politice, după criteriul specializării pe domenii, pentru a asigura o activitate cât mai eficientă în pregătirea lucrărilor Camerelor. Câteva dintre comisiile Camerei Deputaților sunt următoarele: Comisia pentru politica economică, reformă și privatizare; Comisia pentru buget, finanțe, bănci; Comisia pentru industrii și servicii; Comisia pentru agricultură, silvicultură, industrie alimentară și servicii specifice; Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale; Comisia pentru muncă și protecție socială etc. [10].

Comisiile **speciale** sau **temporare** se înființează pe o durată limitată de timp, pentru a examina o anumită problemă și pentru a face recomandări și propuneri Camerei. Membrii acestor comisii își păstrează și calitatea de membri ai comisiilor permanente. La finalizarea activității, comisia depune raportul la Biroul permanent al Camerei, care va asigura includerea pe ordinea de zi, în termen de cel mult 10 zile de la data depunerii.

Comisiile **comune** pot fi temporare sau permanente și sunt constituite pentru problemele de interes comun, pentru ambele Camere (ex. Comisia pentru revizuirea Constituției).

Comisiile de **anchetă** sunt înființate în vederea efectuării unei anchete. Fiecare Cameră a Parlamentului poate hotărî inițierea unei anchete parlamentare în condițiile în care se consideră necesară clarificarea cauzelor și a împrejurărilor în care s-au produs evenimente sau au avut loc acțiuni cu efecte negative, precum și stabilirea concluziilor, răspunderilor și măsurilor ce se impun. Anchetele parlamentare nu pot avea ca obiect investigarea unor fapte sau activitatea care fac obiectul unor anchete judiciare sau care se află în competența unor instanțe de judecată. O anchetă parlamentară încetează de drept în momentul deschiderii unor proceduri judiciare referitoare la faptele sau activitățile care constituie obiectul ei, situație în care Biroul permanent al Camerei respective anunță organele de urmărire penală că pot avea acces la toate documentele ce vizează cazul în speță, aflate în arhiva Camerei.

Înființarea unei comisii de anchetă se hotărăște de Senat la cererea unei treimi din membrii săi, iar de Camera Deputaților la cererea a minim 50 de deputați din cel puțin două grupuri parlamentare. Iată câteva exemple de comisii de anchetă: Comisia de anchetă privind activitatea Societății Române de Televiziune (2007), Comisia comună de anchetă a Camerei Deputaților și a Senatului privind cazul „Parcul Bordei” (2007), Comisia de anchetă având drept scop sancționarea tăierilor ilegale din fondul forestier și modul în care s-au respectat contractele dintre statul român și marile societăți comerciale privatizate cu referire la angajamentele de protecție a mediului (2008) etc.

Hotărârea înființării comisiei de anchetă va cuprinde scopul, componența comisiei și biroul acesteia, precum și termenul la care va fi depus raportul comisiei. Activitatea comisiei de anchetă parlamentară se încheie cu redactarea unui raport despre ancheta derulată, care se depune la Biroul permanent al Camerei, iar după dezbaterea raportului, Camera adoptă o hotărâre cu privire la acesta [11].

Comisiile de **mediere** se formează în general în parlamentele cu structură bicamerală, atunci când în procedura de legiferare intervin soluții legislative diferite între cele două Camere. Se va încerca în asemenea situații medierea între cele două Camere, iar acest tip de comisie este mijlocul prevăzut de lege în acest sens. Constituția României prevede, în art. 115 alin.1, constituirea unei comisii de mediere, stabilind că un astfel de organ se înființează doar pentru proiectele de lege aflate în curs de legiferare la data intrării în vigoare a legii de revizuire a Constituției, precum și în cazul legilor de revizuire a Constituției, fiecare Cameră urmând a desemna un număr egal de membri.

Potrivit Regulamentelor Camerelor, o astfel de comisie e formată din 7 deputați și 7 senatori, desemnați de birourile permanente, la propunerea grupurilor parlamentare. Comisia se întrunește la convocarea președintelui comisiei sesizată în fond de la Camera care a adoptat ultima proiectul. Hotărârile se iau cu majoritatea membrilor, iar în caz de paritate votul președintelui este hotărâtor. Activitatea comisiei încetează odată cu depunerea raportului. În cazul în care comisia de mediere nu ajunge la un acord cu privire la textele aflate în divergență sau dacă una dintre Camere nu aprobă raportul comisiei de mediere, textele aflate în divergență se supun dezbaterii în ședința comună a celor două Camere.

II.FUNCȚIONAREA PARLAMENTULUI

II.1. Mandatul sau legislatura

Prin **mandat** sau **legislatură** se înțelege perioada de timp pentru care este ales Parlamentul. Conform art.63 alin.1 din Constituția României, Camera Deputaților și Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani. Limita mandatelor celor două Camere este data împlinirii termenului de 4 ani și se prelungește de drept până la data când se întrunește legal noul Parlament. În acest sens, art.63 alin.2 din Constituție prevede că alegerile pentru Camera Deputaților și Senat se desfășoară după 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului. Constituția prevede că mandatul celor două Camere se prelungește de drept în stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență, până la încetarea acestora.

II.2. Sesiunile Parlamentului

Principala formă de lucru a celor două Camere ale Parlamentului este **sesiunea parlamentară**. Sesiunile Parlamentului sunt de două feluri: **ordinare** și **extraordinare**.

Sesiunile ordinare sunt cele prevăzute expres de Constituție pentru întrunirea obișnuită a Camerelor. Art. 66 alin1 din Constituție prevede două sesiuni ordinare pe an: din februarie până în iunie și din septembrie până în decembrie. Potrivit art. 66 alin.2 din Constituție, Camera Deputaților și Senatul se întrunesc în sesiuni extraordinare, la cererea: Președintelui României, Biroului permanent al fiecărei Camere, a cel puțin o treime din numărul deputaților și senatorilor. Cererea de convocarea a unei sesiuni extraordinare trebuie să se facă în scris și să cuprindă motivul convocării, ordinea de zi și perioada de desfășurare a sesiunii extraordinare. Convocarea Camerelor se face de către președinții acestora.

În cadrul lucrărilor sesiunii extraordinare convocate la cerere nu pot fi soluționate alte probleme decât cele invocate în ordinea de zi.

Convocarea Parlamentului de drept are loc în următoarele cazuri prevăzute în mod expres de Constituție:

- în cazul Parlamentului nou ales care se întrunește la convocarea Președintelui României în cel mult 20 de zile de la alegeri;
- în cazul producerii unei agresiuni armate îndreptate împotriva țării;
- în caz de mobilizare sau de război;
- în caz de instituire a stării de asediu sau a stării de urgență în întreaga țară sau în unele unități administrative-teritoriale;
- în cazul dezbaterii ordonanțelor de urgență ale Guvernului.

II.3 Ședințele Camerelor

Camera Deputaților și Senatul lucrează în ședințe separate. Conform art. 68 alin.1 din Constituție, ședințele celor două Camere sunt publice. La ședințele publice ale celor două Camere pot asista diplomați, reprezentanți ai presei, ai radioului și televiziunii, precum și alți invitați, pe baza acreditării sau invitației semnate de secretarul general al Camerei, în condițiile stabilite de Biroul permanent. Cetățenii pot asista la lucrările Camerei în baza unor premise de acces distribuite la cerere, în ordinea solicitării de către cei interesați, în limita locurilor disponibile în lojile destinate publicului.

Membrii Guvernului sau reprezentanții acestora au acces la lucrările Camerei, iar în cazul în care li se solicită participarea, prezența lor devine obligatorie.

Conform art.68 alin.2 din Constituție, Camerele pot decide ca anumite ședințe să fie secrete. Potrivit dispozițiilor regulamentare, la cererea președintelui sau a unui grup parlamentar, cu votul majorității deputaților, respectiv a senatorilor, prezenți, se hotărăște ca anumite ședințe să fie secrete.

Art. 65 din Constituția României stabilește cazurile în care cele două Camere se întrunesc în ședințe comune. Iată câteva dintre acestea [12]:

- primirea mesajului Președintelui României;
- aprobarea bugetului de stat și a bugetului asigurărilor sociale de stat, a legilor rectificate și a contului de execuție bugetară;
- declararea mobilizării totale sau parțiale;
- aprobarea strategiei naționale de apărare a țării;
- examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- numirea, la propunerea Președintelui României, a directorilor serviciilor de informații și exercitarea controlului asupra activității acestor servicii;
- numirea Avocatului Poporului;

Camerele Parlamentului lucrează valabil dacă în sala de ședință sunt prezenți cel puțin jumătate plus unul din numărul total al membrilor săi. La întocmirea și adoptarea ordinii de zi se va asigura prioritate cererilor adresate de birourile comisiilor permanente, dezbaterilor în procedura de urgență, cererilor pentru adoptarea unei asemenea proceduri și dezbaterii rapoartelor întocmite în comisiile de mediere, atunci când e cazul. Dezbaterile parlamentare se înregistrează pe banda magnetică, se stenografiază și se publică în Monitorul Oficial, cu excepția ședințelor secrete. Pentru fiecare ședință se întocmesc procese verbale.

Sistemul de vot este următorul:

- **votul deschis** exprimat prin **mijloace electronice, ridicarea mâinii, apel nominal, ridicarea în picioare**; votarea prin apel nominal se desfășoară astfel: președintele aduce la cunoștință obiectul votării și sensul cuvintelor „pentru” și „contra”, apoi unul dintre secretari citește numele parlamentarilor și aceștia se pronunță „pentru” sau „contra”;

- **votul secret** exprimat prin **buletine, bile sau în mod electronic**; votul e obligatoriu prin buletine în condițiile alegerii persoanelor în funcții și cu bile în cazul acordării votului de încredere Guvernului, adoptării moțiunii de cenzură și în cazul votării actelor normative.

În Parlamentul României se votează cu:

- majoritate de cel puțin 2/3 din numărul membrilor fiecărei Camere;
- proiectul sau propunerea de revizuire a Constituției;
- punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare (art.96 alin.1 din Constituția României);
- a) cu majoritate a cel puțin 3/4 din numărul deputaților și senatorilor:
  - proiectul sau propunerea de revizuire a Constituției, dacă prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord (în ședința comună);
- b) cu majoritatea deputaților și senatorilor (1/2 +1):
  - suspendarea din funcție a președintelui României (art. 95 alin.1 din Constituție);
  - pentru investirea Guvernului (art. 103 alin.3 din Constituție);
  - pentru adoptarea moțiunii de cenzură (art. 113 alin.1 din Constituția României);
- c) cu majoritatea membrilor prezenți din fiecare Camera:
  - legile ordinare și hotărârile.

În caz de paritate, se repetă votul.

III. ACTELE PARLAMENTULUI

Potrivit art.58 alin.1 din Constituție, Parlamentul e „unica autoritate legiuitoare a țării”. Potrivit art.67 din Constituție, Camera Deputaților și Senatul adoptă legi, hotărâri și moțiuni în prezența majorității membrilor. Actele parlamentului sunt **acte juridice** (legile, hotărârile, moțiunile) și **acte politice** (declarațiile politice, mesajele, rezoluțiile, apelurile etc.).

III.1. Legile

Legea este actul juridic adoptat de Parlament, după o procedură prestabilită prin Constituție și care cuprinde norme juridice ce reglementează, cu caracter de generalitate, relațiile sociale cele mai importante [13]. Art.75 din Constituția României stabilește că Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

Legile constituționale sunt legile prin care se revizuieste Constituția și sub aspect procedural ele se adoptă cu votul a cel puțin 2/3 din numărul membrilor fiecărei Camere, fiind definitive numai după aprobarea lor prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptării proiectului sau a propunerii de revizuire.

Legile constituționale, potrivit art.146 din Constituție, pot fi inițiate de Președintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin 1/4 din numărul deputaților sau al senatorilor și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot [14].

Legile organice sunt actele pe care Constituția însăși le declară astfel și reglementează organizarea și funcționarea autorităților publice [15]. Art.73 din Constituție precizează domeniile reglementate de legea organică:

- sistemul electoral; organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente;
- organizarea, funcționarea și finanțarea partidelor politice;
- statutul deputaților și senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;
- organizarea și desfășurarea referendumului;
- organizarea Guvernului și a Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- regimul stării de mobilizare parțială sau totală a forțelor armate și al stării de război;
- regimul stării de asediu și al stării de urgență;
- infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;
- acordarea amnistiei sau a grațierii colective;
- statutul funcționarilor publici;
- contenciosul administrativ;
- organizarea și funcționarea Consiliului Suprem al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Public și a Curții de Conturi;
- regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;
- organizarea generală a învățământului;
- organizarea administrației publice locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;

- regimul general privind raporturile de munca, sindicatele, patronatele și protecția socială;
- statutul minorităților naționale din România;
- regimul general al cultelor;
- celelalte domenii pentru care în Constituție se prevede adoptarea de legi organice.

Legile ordinare sunt legile adoptate în toate celelalte domenii ale vieții sociale. Sub aspect procedural ele se aprobă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră. Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului, pentru a emite ordonanțe numai cu privire la domeniile de activitate reglementate de legile ordinare. Acestea vor avea forță juridică a unei legi ordinare. În cazuri excepționale, Guvernul poate adopta „ordonanțe de urgență – ceea ce nu necesită preexistența unei legi de abilitare – însă ele intră în vigoare numai după depunerea lor prin aprobare la Parlament. Dacă Parlamentul nu se afla în sesiune el se convoacă în mod obligatoriu.

Adoptarea legilor

Reforma constituțională din 2003 a adus importante elemente de noutate în ce privește desfășurarea procesului legislativ, prin stabilirea unor domenii în care una dintre Camerele Parlamentului, denumită „Camera sesizată”, este cea care dezbate proiectul sau propunerea legislativă (Camera de dezbateri), iar cea de-a doua Cameră „Camera decizională” este chemată să statueze în mod definitiv asupra acestei propuneri sau proiect. În total, Camerei Deputaților îi revin, ca prima Cameră sesizată, 22 categorii de legi organice și o singură categorie de legi care pot fi după caz, organice sau ordinare, având ca obiect ratificarea tratatelor și a alte acorduri internaționale, în timp ce Senatului îi revin numai 18, precum și toate proiectele sau propunerile de legi ordinare.

Etapele adoptării legilor:

1. inițiativa legislativă aparține Guvernului, senatorilor, deputaților sau cetățenilor; reprezintă dreptul conferit de Constituție de a propune proiecte sau propuneri de lege și obligația Parlamentului, pentru fiecare Cameră în parte, de a lua spre dezbateri și adoptare (art.75);
2. sesizarea Camerei competente – Camera Deputaților sau Senat; prima Cameră sesizată („camera de reflecție”) se pronunță în termen de 45 de zile în general, pentru legi, iar în cazul Codurilor ori a unor legi complexe, termenul e de 60 de zile; atât pentru aprobare cât și pentru respingere, proiectul sau propunerea legislativă va fi trimisă celeilalte Camere care va decide definitiv, fiind considerată Camera decizională;
3. dezbateri în plen: dezbateri generală, pe articole și votul final; supunerea la vot a proiectului de lege necesită prezența în sală a $\frac{1}{2} + 1$ din membrii Camerei (cворumul de ședință); din proprie inițiativa sau la cererea Guvernului, Parlamentul poate adopta legi în **procedura de urgență**, normele privind aceasta fiind prevăzute în Regulamentele fiecărei Camere;
4. promulgarea legilor: după votul majoritar din Parlament, legea se consideră adoptată, următorul pas fiind semnarea ei de către Președintele fiecărei Camere, iar apoi trimiterea ei Președintelui României, care trebuie s-o promulge în termen de 10 zile de la primire, dacă nu intervine vreo situație de prezumție de neconstituționalitate, caz în care Președintele va amâna promulgarea până la realizarea controlului de constituționalitate de către Curtea Constituțională a României;
5. publicarea legii: după promulgare legea este publicată în Monitorul Oficial al României; legea poate intra în vigoare după 3 zile de la publicare la o dată fixă stabilită prin textul legii sau după un anumit termen de la data publicării.

III.2. Hotărâri

Se deosebesc de legi prin aceea ca au forță juridică inferioară legii. Din punctul de vedere al conținutului legile stabilesc norme generale și impersonale, iar hotărârile pot să aibă fie un caracter normativ (ex. Hotărârea de adoptare a regulamentului interior al uneia dintre Camere), fie individual (alegerea președintelui unei Camere).

Din punctul de vedere al cuprinsului, legile reglementează raporturi sociale exterioare Parlamentului, în timp ce hotărârile cuprind reguli prin care se stabilesc drepturi și obligații pentru membrii Camerelor, pentru organele lor de conducere și pentru unele subiecte de drept din afara Parlamentului, obligate să participe la lucrările acestuia.

Din punct de vedere procedural, deosebirile dintre legi și hotărâri sunt următoarele:

- nu sunt aplicabile pentru adoptarea hotărârilor, regulile referitoare la inițiativa legislativă;

- nu parcurg toate fazele procedurii legislative;
- numai legile trebuie să fie promulgate, nu și hotărârile;
- hotărârile nu fac obiectul controlului de constituționalitate din partea Curții Constituționale;
- legile trebuie publicate în Monitorul Oficial, nu în mod necesar și hotărârile.

III.3. Moțiunile

Moțiunea este actul juridic al Parlamentului prin care se exprimă poziția acestuia într-o anumită problemă politică internă sau externă. Există conform Constituției și Regulamentelor celor două Camere, două tipuri de moțiuni:

1. **moțiunea simplă**: exprimă voința unei singure Camere; poate fi inițiată de cel puțin 50 de deputați, respectiv de cel puțin $\frac{1}{4}$ din numărul senatorilor; ea se aprobă cu votul majorității deputaților, respectiv senatorilor prezenți.

2. **moțiunea de cenzură**: potrivit art.113 alin.1 din Constituție, Camera Deputaților și Senatul, în ședința comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului, adoptând o moțiune de cenzură cu votul majorității deputaților și senatorilor; ea poate duce la demiterea Guvernului și nu poate fi îndreptată numai împotriva unui singur ministru; ea poate fi inițiată de $\frac{1}{4}$ din numărul total al senatorilor și deputaților și se comunica Guvernului la data depunerii; dacă moțiunea de cenzură a fost respinsă, deputații și senatorii care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune o nouă moțiune de cenzură cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea, potrivit art. 114 al Constituției.

3. Instituția Parlamentului îndeplinește un rol deosebit în societate, căci contribuie la elaborarea legilor și la edificarea unei autentice ordini de drept, făcând ca astăzi, în toată lumea, respectul pentru democrația reprezentativă să fie o realitate.

Bibliografie:

1. Constituția României. București, 2003, p.15.
2. Regulamentul Camerei Deputaților. București, 2006, p.3.
3. Dagne L. Drept constituțional și instituții politice. București: Universul Juridic, 2009, p.104-105.
4. Ibidem, p.106-107.
5. Calinoiu C., Duculescu V. Drept constituțional și instituții politice. București: Lumina Lex, 2010, p. 166-167.
6. Selejan-Gutan B. Drept constituțional și instituții politice. București: Hamangiu, 2008, p.253.
7. Regulamentul Senatului. București, 2006, p.2.
8. Regulamentul Camerei Deputaților. București, 2006, p.9.
9. Calinoiu C., Duculescu V. Drept parlamentar. București: Lumina Lex, 2009, p.177.
10. Dagne L. Drept constituțional și instituții politice. București: Universul Juridic, 2009, p. 113-116.
11. Badescu M., Andrus C., Nastase C. Drept constituțional și instituții politice. Craiova: Sitech, 2008, p.272-273.
12. Dagne L. Drept constituțional și instituții politice. București: Universul Juridic, 2009, p.121.
13. Selejan-Gutan B. Drept constituțional și instituții politice. București: Hamangiu, 2008, p.263.
14. Corbeanu I., Corbeanu M. Drept constituțional și instituții politice. București: Lumina Lex, 2004;
15. Calinoiu C., Duculescu V. Drept parlamentar. București: Lumina Lex, 2009, p.136-137.

Prezentat la 01.12.2010